

Stiekem bijdragen aan kennis over Moeilijke materie

Arbeidshygiënist en hoger veiligheidskundige Tamara Onos haalde de inspiratie voor een spannend boek uit haar dagelijkse werk. Lezers kozen *Onder invloed* tot Vrouwenthriller van het jaar 2019. De vrouwelijke hoofdpersoon staat haar mannetje en is, in dit geval, deskundig in een ingewikkeld en interessant vak.

tekst Lydia Lijkendijk

Een te water geraakte visser, diens dronken vismaat, een lege jeneverfles. Een duidelijk geval van verdrinking door alcohol, zou je denken. Maar expert gevaarlijke stoffen Renske Nijland, die als eerste ter plaatse is, kijkt ernaar door de ogen van een arboprofessionaal. Als ze zelf op de vissteiger duizelig wordt en een dode reiger vindt, gaan alle alarmbellen af en bijt ze zich vast in de zaak. Niet zonder gevaar overigens; het is wel een thriller. Een echte pageturner zelfs, want wie eenmaal begint met lezen, wil pas stoppen als het boek uit is.

Calamiteiten

Complimenten over haar boek krijgt Onos van vakgenoten. Maar je hoeft beslist geen hoger veiligheidskundige te zijn om de lijn te kunnen volgen, want

Onder invloed leest lekker weg. “Dat hoor ik ook terug van mensen. Als ze twee boeken per jaar lezen en de mijne is er daar een van, dan vind ik dat heel leuk.”

Bij het schrijven van het boek heeft Onos zich rijkelijk laten inspireren door haar werk, en door de omgeving waarin zij woont. *Onder invloed* speelt zich af in de Havikerwaard, tussen Arnhem en Doesburg, waar zij regelmatig haar rondjes rent. Toch is hoofdpersoon Renske Nijland niet haar alter ego. “Ik ben Renske niet. Zij is gezondheidskundig adviseur gevaarlijke stoffen, haar opdrachtgevers roepen haar op bij calamiteiten. Het is wel mijn eigen ambitie om in mijn werk meer die kant op te gaan. Ik kon haar dat mooi laten zijn en ervan meegenieten.”

Effecten

Het boek is fictie, zegt Onos. “De politieprocedures heb ik wat minder braaf laten zijn en ik heb bedrijven in de Havikerwaard neergezet die daar niet zitten. Maar de berekeningen en effecten van de gevaarlijke stoffen kloppen allemaal.” Dat haar werk voldoende voer oplevert voor een boek, is helemaal niet verbazingwekkend, zegt ze. “Als arbo-professional zie je alles. Je komt overal en je ziet hoe producten worden gemaakt. Mensen vinden het leuk om jou over hun werk te vertellen. In mijn eigen werk als zelfstandig arbeidshygiënist probeer ik te voorkomen dat mensen ziek worden. Ik beoordeel steeds hoe hoog de belasting is waaraan zij zijn blootgesteld. Ik houd me onder andere bezig met de effecten van gevaarlijke stoffen op langere termijn. Elke keer als ik denk ‘ik snap het’, is er weer een nieuwe ontwikkeling of weten we weer meer van een ziekte. Nog geen moment heb ik gedacht dat ik mijn vak wel helemaal doorgrondde, het blijft ingewikkeld en interessant.”

Bronaanpak

In haar werk is Onos de hele dag bezig met gevaarlijke stoffen. “Mijn klanten hebben de gezondheid van hun medewerkers voor ogen. Zij huren mij bij-

‘Het boek is fictie, maar de berekeningen en effecten van de gevaarlijke stoffen kloppen allemaal’

gevaarlijke stoffen

als pageturner

Tamara Onos: "Als mensen twee boeken per jaar lezen en de mijne is er daar een van, vind ik dat heel leuk."

voorbeeld in omdat het ingewikkeld is en ook veel werk om een verdiepende inventarisatie gevaarlijke stoffen te maken, als onderdeel van de RI&E. Alle stoffen waarmee een bedrijf werkt, moeten in een register terechtkomen, met al hun kenmerken. Vervolgens moeten alle stoffen en activiteiten die plaatsvinden met die stoffen, worden beoordeeld. Door de aard, mate en duur van de blootstelling te meten, of door te schatten. Door gemeten waarden te vergelijken met grenswaarden, kun je bepalen

of er een probleem is voor de klant. Lopen medewerkers risico? Kunnen zij ziek worden door de stoffen? En zo ja, dan volgen er maatregelen. Allereerst door bron aanpak, want misschien kun je de gevaarlijke stoffen wel vervangen door veel minder gevaarlijke stoffen. Of misschien kun je de werkmethode veranderen. Werk je bijvoorbeeld met hout? Dan kun je in plaats van met een gevaarlijke lijm voortaan misschien met pen-gatverbindingen werken, waar geen lijm bij nodig is."

Voorbeeldfunctie

PBM ziet Onos als laatste redmiddel als het gaat om de gezondheid van werknemers. "Als ik zelf de werkvloer op ga, heb ik een voorbeeldfunctie. Dus als het nodig is, draag ik adembescherming. Maar het is niet fijn om de hele dag met adembescherming te werken. Er kan ook heel veel mis mee gaan, van het verkeerde masker gebruiken tot verkeerd opbergen tot verkeerd dragen. Je moet daar als bedrijf niet van afhankelijk willen zijn. Dat voorkom je door het pro- »

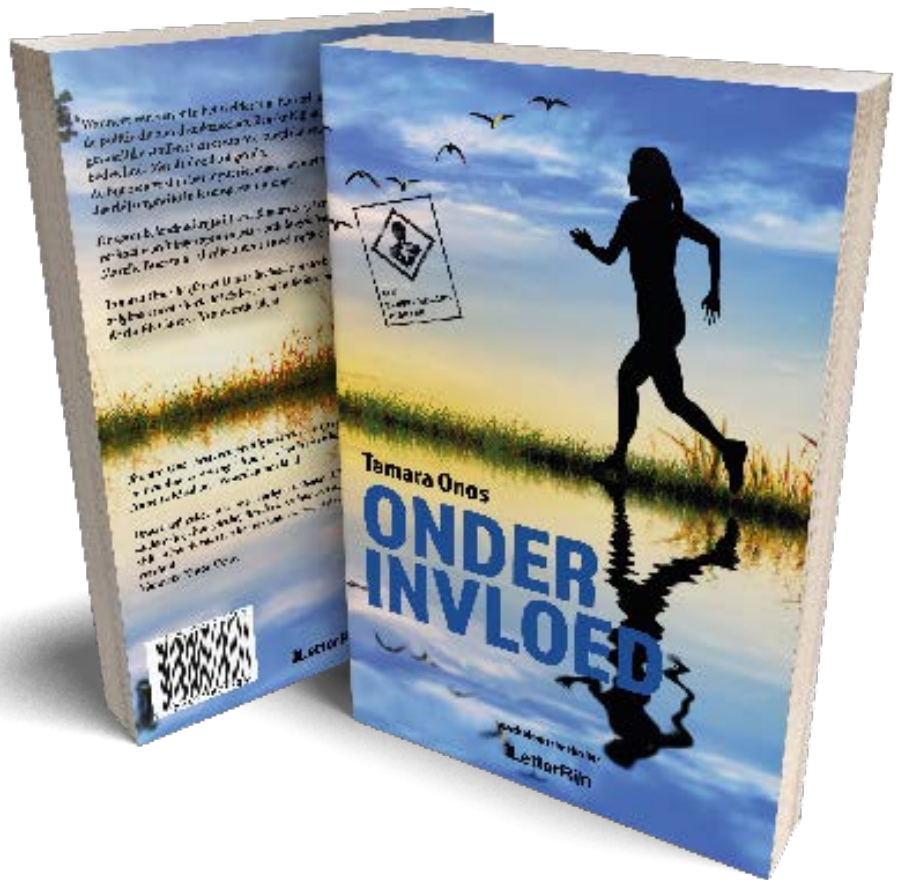
bleem vooral bij de bron aan te pakken en te zorgen voor bijvoorbeeld afzuiging. Want na een blootstelling vandaag kun je over twintig jaar ziek worden. Doordat oorzaak en gevolg zo ver uit elkaar liggen, voelen bedrijven de noodzaak van een grondige aanpak niet altijd. Maar die is er wel degelijk.”

Vertaalslag

De meeste ziektes op lange termijn ontstaan door procesmissies, zoals diesel-motoremissie of kwartsstofemissie die vrijkomt bij het boren, zegt Onos. “Deze vorm van gevaarlijke stoffen is het gevaarlijkst en ook het lastigst te herkennen.” Tegelijkertijd stelt zij dat mensen vaak onvoldoende weten met welke stoffen ze eigenlijk werken. De veiligheidsinformatiebladen, die fungeren als een soort bijsluiters bij gevaarlijke stoffen, hebben dus een belangrijke functie. “Die veiligheidsbladen worden steeds beter en zijn ook steeds beter beschikbaar. Desondanks blijven ze vaak omvangrijk, onduidelijk en lastig te lezen. Werknemers moeten het in de praktijk vooral hebben van de symbolen op producten. Maar ik vind het heel belangrijk dat leidinggevend een goede vertaalslag maken van die veiligheidsbladen naar de werkvloer. Je moet mensen heel duidelijk maken waarmee zij werken en wat zij moeten doen, in taal die zij begrijpen. Daar pleit ik voor. En ik vind ook dat brancheorganisaties daarin meer het voortouw mogen nemen, zodat ook kleine bedrijven, zzp'ers en uitzendkrachten daarmee geholpen zijn. Meer verantwoordelijkheid nemen voor elkaar is nodig.”

Ongemerkte informatie

Goede voorlichting over gevaarlijke stoffen is haar missie. Daarom schrijft Onos regelmatig blogs over haar werk. Ook haar blogs lezen als een trein. “Ik probeer ze zó te schrijven dat mensen

ongemerkt informatie binnenkrijgen. Schrijfvriendinnen zeggen dan verbaasd: ‘Heb ik nou een hele blog over chroom-6 gelezen?’ En dat is de bedoeling. Wie *Onder invloed* heeft gelezen, weet ook ineens van alles over mestgasen en oplosmiddelen. Dat mensen weten welk effect het heeft als ze arseen in de thee stoppen of chloroform op een zakdoekje doen, weten ze door films en door boeken. Bij die traditie sluit ik me aan door mijn blogs en boeken: ik wil stiekem bijdragen aan de kennis van mensen over gevaarlijke stoffen.”

Meer lezen

Ondertussen werkt Tamara Onos aan een volgende thriller. “Voordat het eerste boek af was, wist ik al waar het lijk

in mijn volgende boek moest worden gevonden. Ik was in een fabriek op bedrijfsbezoek en zag het helemaal voor me.” Onos verwacht dat haar nieuwe boek begin 2021 in de winkels ligt. Wie niet zo lang wil wachten, kan zich laven aan haar gebundelde blogs. De bundel verschijnt op 7 juli bij uitgeverij Kosmos onder de titel *Hoe zit dát nou? Zin en onzin over alledaagse gevaren*. «

Onder invloed, Tamara Onos, uitgeverij LetterRijn Leidschendam, 2019, ISBN 9789491875786, € 17,50

‘Wie *Onder invloed* heeft gelezen, weet ook ineens van alles over mestgasen en oplosmiddelen’

Winnen

Wie *Onder invloed* ook wil hebben, kan een stuk te lezen, krijgen de kans. Omschrijf, wat de symbolen in de afbeelding precies betekent en mail de oplossing naar jacquelinejoosten@vakmedianet.nl. Uit de juiste inzendingen trekt de redactie drie winnaars. Zij ontvangen persoonlijk bericht.

